

Bērnu literatūra - kādas grāmatas lasīt kopā ar bērniem

Kad sākt lasīt grāmatas kopā ar bērnu?

Atbilde nav viennozīmīga. No vienas puses, jo agrāk bērns iepazīs grāmatu pasauli, jo ātrāk iemīlēs to un iemācīsies klausīties. No otras puses *pusgadu vecs bērns* vēl īsti nesapratīs izlasīto. Vai ir vērts apsteigt notikumus? Bet kāpēc gan nē! Šobrīd ir pieejamas grāmatas pavisam mazajiem, kur ir nedaudz vienkārša, interesanta teksta un krāsaini, koši, saprotami attēli. Labi, ja teksts ir dzejas veidā un vārdi atkārtojas. Bērns mācās

klausīties, iepazīst intonāciju daudzveidību.

Bērniem ļoti patīk ritmiski, poētiski teksti. *Divu gadu vecumā* jau jāpāriet uz cita veida grāmatām. Šajā vecumā parasti bērni ir kustīgi un, ja ar grāmatu lasīšanu nav saskāries agrāk, tad var būt problēmas, sēdēt un klausīties. Grāmatas palīdz ātrāk veidoties runas prasmēm. Bērniem, kuriem ir lasītas grāmatas, ir plašāks vārdu krājums. Mūsdienu bērni sāk runāt vidēji par pusgadu vēlāk, nekā tas bija pirms 20 gadiem. Viens no skaidrojumiem ir arī fakts, ka tiek mazāk uzmanības pievērstām grāmatām.

Grāmatas izvēle

Daži bērni jau trīs gadu vecumā ar prieku klausās Nezinīša piedzīvojumus, kur tai pašā laikā citi ar grūtībām uztver pašas vienkāršākās, īsākās pasaciņas. Viss atkarīgs no bērna pieredzes. Ja viņam jau no mazotnes ir lasītas grāmatas un pēc tam pārrunāts izlasītais, tad ir daudz vieglāk pāriet no pasakām uz reālās dzīves stāstiem.

Viens no svarīgiem faktoriem ir pašu grāmatas varoņu vecums. Ja tur runa ir par 6-7 gadu veciem bērniem, tad visticamāk, lasīt par to 2 un pat 4 gadu veciem bērniem vēl ir par agru. Lai arī bērns varbūt klausīsies ar interesi, taču daudzi notikumi netiks izprasti dzīves pieredzes trūkuma dēļ.

Piemēram, populārās rakstnieces A. Lindgrēnas stāsts par Karlsonu, kas dzīvo uz jumta, apraksta 7 gadīga zēna piedzīvojumus pasakas veidā, tādēļ to izprot arī *pirmsskolas bērni*. Ja runājam par Lennebergas Emīla nedarbiem, tad tie saprotami un viegli paliek atmiņā tieši piecgadniekiem. Tādēļ viens no atlasē kritērijiem ir pievērst uzmanību tieši aprakstīto varoņu vecumam. Jo mazāka būs mazuļa un grāmatas varoņu vecuma starpība, jo tuvāki un saprotamāki tie kļūs.

Ja skatāmies pasakas, tad liekas, ka vecuma ierobežojumu tur nav. Brīnumiem un burvestībām vajadzētu patikt visiem, taču ir pasakas, kas maziem bērniem ir mazāk saprotamas. Mazākiem bērniem iesakām īsākas pasakas par Rausīti, kas aizbēga no vecmāmiņas, par rāceni, kuru mēģināja izraut tik daudzi u.tml. Nevajag aizmirst arī par vienkāršākiem dzejolišiem kā, piemēram, par Lellīti Lollīti, ar kuru uzaugušas nu jau četras paaudzes.

Trīs, četru gadu vecumā grāmatas, kas iepatikušās bērni lūdz pārlasīt vairākas reizes, līdz zina tekstu no galvas, prot skaitīt līdzī un pat zina, kur jāpāršķir lapaspuse.

Sākot no četrus gadu vecuma noteikti būtu jāprasīt bērna viedokli par izlasīto, tā veidojot un formējot bērna attieksmi pret dzīvi, pārdzīvojumiem, sāpēm un attiecībām starp cilvēkiem. Tās ir svarīgas lietas cilvēka dzīvē, kuras ir, jāmācās saprast. Bērni, kuriem lasa grāmatas, ātrāk aizdomājas par netaisnību un mācās gan pieņemt neietekmējamo, gan cīnīties par taisnību.

Piecu, sešu gadu vecumā jau var pāriet uz apjomīgākiem darbiem kā stāsti par Buratino, brāļu Grimmu pasakas un citas. Bērna dzīves pieredze jau ļauj izvēlēties sarežģītākus darbus. Šajā vecumā variet kopīgi apmeklēt bērnu bibliotēku, ļaujot pašam izvēlēties grāmatas. Tas stimulē bērnu sākt pašam lasīt grāmatas.

Kā lasīt grāmatu bērnam

Ja domājat, ka pietiek bērnam tikai palasīt grāmatiņu, tad tas tā nav. Svarīgi ir saprast vai un cik daudz bērns no lasītā ir uztvēris, vai atceras galvenos notikumus. It sevišķi, ja lasāt jau garākus darbus, kas nav vienam vakaram domāti. Noteikti lasot apstājieties pie tiem vārdiem, kuru nozīmi bērns varētu nesaprast un izskaidrojiet tos. Variet lūgt nākošā dienā bērnam pastāstīt par iepriekš lasīto. Bērnam ir nevis jāgaida vakara rituāls, bet gan stāsta turpinājums. Ļaujiet pafantazēt un pašam izdomāt, kas tad varētu notikt.

Ik vakara laiku arī jāskatās individuāli. Citam pietiek ar 10 minūtēm, turpretī cits var klausīties pusstundu. Bērnam jāklausās sēžot vai gulot, nevis starp skriešanām un torņu būvēšanām. Grāmata ir jaunas informācijas avots, kas bērnam tā arī jāuztver. Spēlējoties bērns klausīsies neuzmanīgi un neuztvers visu jauno. Kaut ko jau noteikti arī atcerēsies, bet lielākoties tas būs neproduktīvi iztērēts laiks.

Ja bērns negrib klausīties

Tā ir diezgan izplatīta problēma mūsdienās. Ir ļoti daudz citu izklaižu un informācijas avotu. Multiplikācijas filmas šobrīd pieejamas neierobežotā apjomā kādas tik sirds kāro. Kamdēļ sēdēt un lasīt papīra grāmatas ar statiskām bildēm, ja tur viss kustas, zib un sižets ir tieši tas pats? Tieši tāda ir to bērnu attieksme, kuru vecāki neierobežo televizora skatīšanās laiku. Cita lieta, ja televizoru atļauj skatīties tikai 15-20 minūtes dienā. Tad interese pēc jaunas informācijas neizbēgami ļaus piedāvāt bērnam grāmatu.

- Sāciet grāmatu lasīšanu ar 5 minūtēm un pamazām palieliniet grāmatām veltīto laiku. Sākumā izvēlieties grāmatas ar daudz bildēm un pat 3-dimensiju attēliem.
- Aizejiet kopā uz grāmatu veikalu un ļaujiet bērnam izvēlēties kādu iepatikušos grāmatu.
- Nepažēlojiet savu laiku! Grāmata ļauj bērnam izprast dzīvi labāk, paplašina redzesloku, vārdu krājumu. Ja veltīsiet laiku sarunām ar bērnu par grāmatām, tad pusaudžu gados nebūs tik lielu problēmu, ka bērns neprot izrunāties.

Materiāls no - www.epadomi.lv

Raksta autore Ieva Liepiņa